

CULTURÀLIA

Centre Cultural de Tàrraga

Número 36

novembre 2005

Foto: J. Solé

PREMIS CULTURÀLIA

C Vuitena edició dels Premis Culturàlia

C Cinquè curset d'arquitectura popular

s u m a r i

2· editorial

3-4· VIII edició dels Premis Culturàlia

per Carles Domingo

5· Els Culturàlia 2004, en imatges

6-9· V curset d'arquitectura popular. De la construcció amb terra a la bioconstrucció.

per Jordi Tàssies

10· Entrevista a Pere Aumedes. Circuit Urgellenc de Cinema

per Laia Segura

12-13· Descobertes de l'entorn. Temporada 2004-2005

per Antoni Palou

14· Sortides culturals

per Pep Vall

15· Notícies de la biblioteca

per Carme Asensio

16· L'agenda del Centre Cultural de Tàrrega

per Pep Vall

C

Després d'un any que gairebé es podria dir sabàtic pel que fa a la realització de la revista *Culturàlia*, ens tornem a trobar en aquest primer trimestre de la temporada 2005-2006, per reprendre aquesta tasca d'informació envers les activitats del Centre Cultural i dels temes culturals de Tàrrega i les seves rodalies, amb la intenció de fer una edició trimestral de la revista si és possible.

Han passat moltes coses en aquest any, però Tàrrega és cada vegada més un focus d'activitat i dinamisme cultural molt intens.

Juntament amb les organitzacions i entitats existents, com l'Ateneu, la BAT, l'Orfeó, l'Esbart Albada, La Lloca, el mateix Centre Cultural, etc., en sorgeixen de noves com les associacions culturals Nous Espais o Guixanet, que enriqueixen i animen el panorama i l'ambient sociocultural.

Això fa que albirem el futur amb optimisme, i que davant dels fenòmens, per una banda de la immigració i per l'altra el previsible desenvolupament de la ciutat i comarca, tinguem l'esperit i les eines per preservar la nostra identitat i el nostre patrimoni cultural.

Aprofitem per posar a disposició de totes les entitats tant la col·laboració del Centre Cultural com d'aquesta modesta revista, per quantes informacions i aportacions vulguin realitzar.

Direcció: Pep Vall

Núm. 36 · Novembre de 2005

Col·laboradors: Carles Domingo, Jordi Tàssies, Antoni Palou, Carme Asensio.

Edició: Centre Cultural de Tàrrega, C. de les Piques, 1 25300 Tàrrega

Assessorament lingüístic: Laia Segura

Disseny i realització: Centre Disseny Innova SL

Els articles publicats a *Culturàlia* només reflecteixen el parer de qui els signa. El Consell de redacció de la revista es reserva el dret de publicar o no les cartes adreçades al director i de resumir-ne els continguts.

Dipòsit Legal: L-1528/98

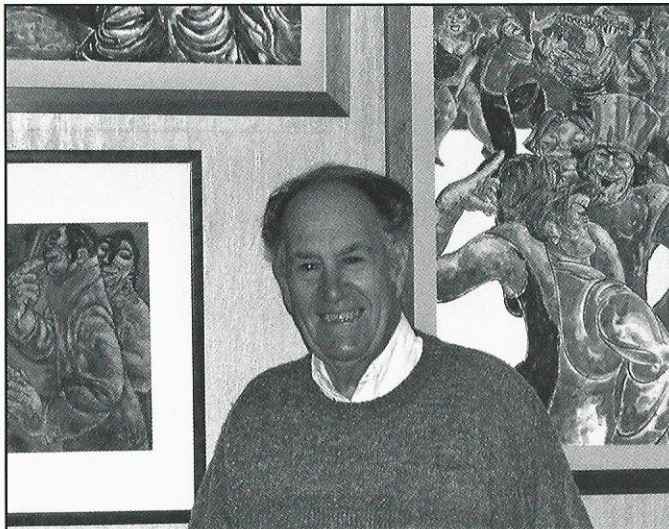
VIII edició dels Premis Culturàlia

Carles Domingo

La nit del proper dissabte 5 de novembre tornarà a ser especial per a la cultura targarina, ja que tindrà lloc la gala de lliurament dels vuitens Premis Culturàlia. A continuació us presentem els guardonats d'aquesta edició.

Miquel Solé Puig

L'artista que ha sobresortit per la seva obra creativa

(Tàrraga, 1913) Pintor i dibuixant. Estudià a l'Escola d'Arts i Oficis de Tàrraga; amb tot cal destacar la seva formació autodidacta i l'elaboració d'una tècnica de dibuix i pintura molt personals. En la seva prolífica obra destaquen els personatges de la vida diària en multitud de situacions. Les seves caricatures de la realitat entre lúdiques i sàviament grotesques són un referent del paisatge pictòric targarí. Les figures van acompanyades d'uns escenaris targarins o bé paisatges inventats o irrealment. Amb el pas dels anys les seves obres han anat evolucionant des de les tonalitats ocre i sèpies blaus cap a la incorporació del vermell i altres colors. Com a il·lustrador de llibres ha col·laborat en diversos llibres editats per la Fundació Roger de Belfort i en els llibres de poesies de Gregori Satorres. El 1986 va ser finalista del Premi de Pintura de l'Agrupació Mútua del Comerç i la Indústria, el 1988 obtingué el primer premi de dibuix de la Biennial de Montblanc, el 1995 fou accésit del concurs de cartells de la casa Raïmat, el 1997 fou finalista del concurs de pintura "Josep Berdeny" de Lleida i el 1998 fou finalista al "Salón del Humor" de Madrid i, també, finalista del premi de pintura "vila de Cambrils". L'any 1999 fou il·lustrador del cartell de la XIX Fira de Teatre al Carrer.

Ràdio Tàrraga

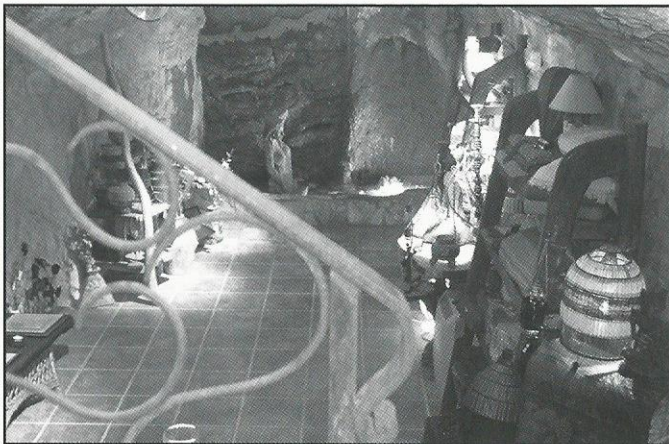
El col·lectiu que ha destacat per la seva trajectòria cívico-cultural

El desembre de l'any 1954 endegava les emissions Ràdio Tàrraga, convertint-se en la primera emissora de les terres de ponent que no estava radicada a Lleida capital. Ja des dels seus inicis aquesta emissora ha pres part activa en tots els esdeveniments socioculturals de la ciutat i la comarca organitzats per tota classe de col·lectius prestant-los el seu suport logístic i professional. Al llarg de 50 anys el caràcter obert i participatiu dels programes de Ràdio Tàrraga han fet aflorar molts valors artístics insospitats entre el públic de la ciutat i les terres de ponent que, juntament amb un competent equip de professionals i centenars d'abnegats col·laboradors, han contribuït a omplir de continguts la seva graella de programació. L'emissora també ha marcat pautes innovadores en el món de la ràdio a les nostres contrades en les retransmissions d'actes culturals, esportius i efemèrides. Destaca la retransmissió de Càritas a la Ràdio des de fa 34 anys. Les actuals instal·lacions de la ràdio inaugurades l'any 1986 estan ubicades al carrer Santa Anna i compten amb un extens arxiu sonor compost per 40.000 discos de vinil i 15.000 CDs. Han estat diversos els seus indicatius: La voz del Urgel y la Segarra, La Voz Sindical de Lérida, Radiocadena Española, Ràdio 5, La Veu de Tàrraga i Ràdio Tàrraga. Des del març de 1993 Ràdio Tàrraga emet com a emissora municipal.

Botiga Camena Artesania

La rehabilitació arquitectònica-urbanística d'iniciativa privada

L'actual establiment comercial de venda de complements artesans i bijuteria Camena està ubicat en els baixos d'una antiga casa abandonada, que es trobava en unes condicions ruïnoses, situada al carrer Major número 25 de Tàrrrega. La família Pont Padilla, actual propietària de l'immoble, va decidir comprar la casa i rehabilitar-la integralment: subterrànies, planta baixa, i dos pisos; amb la intenció de traslladar-hi i ampliar la botiga que tenien al carrer La Font, i a la vegada posar en lloguer els dos apartaments amb què ara compta la casa. Els actuals propietaris van posar fil a l'agulla i amb un disseny propi molt meditat, van confiar el projecte de rehabilitació a l'arquitecte Xavier Castellví i els treballs d'obra a la constructora d'Anglesola A. Rull. La complexitat de les obres va fer que es perllonguessin des de l'any 2002 fins a final del 2004. En la restauració s'han respectat arcs de pedra, s'han conservat piques d'oli així com lloses de pedra d'un antic pou, condicionades ara com a mostrador. En l'acurada ambientació i decoració del local hi han participat molts artistes de Tàrrrega en les vessants d'il·luminació, forja, murals, pintures, construcció i, fins i tot, escultura, integrada dins una original font d'aigua. L'obertura d'aquest establiment afavoreix la potenciació i revitalització de l'activitat comercial al carrer Major, contribuint a la preservació del nucli antic de la ciutat i evitant que caigui en la degradació.

Fira de Teatre al Carrer

El segon cap de setmana de setembre Tàrrrega acull la Fira de Teatre al Carrer, que fou creada per iniciativa de l'Ajuntament de Tàrrrega, essent alcalde Eugeni Nadal Salat, amb el suport del grup Els Comediants, l'any 1981. Actualment és organitzada per un Patronat del qual en forma part l'Ajuntament targarí, entre altres institucions. Una de les singularitats que defineixen aquest certamen és l'hàbil conjuminació de les facetes: festa, fira i festival. Trinomi que ha convertit la Fira en model inspirador d'un gran nombre de fires lúdico-culturals i festes populars d'arreu i ha contribuït decisivament a donar a conèixer el nom de Tàrrrega per tot el món. La Fira també ha servit de plataforma de llançament per a molts artistes i grups que actualment configuren el panorama teatral del nostre país. Els espectacles es representen en més de 20 espais a l'aire lliure i interiors, que s'omplen d'un nombrós públic entusiasta que participa d'una impressionant festa del teatre. La Fira abraça tot el ventall d'especialitats teatrals, incidint especialment en les formes de teatre contemporani i visual, per assegurar així la innovació i la difusió artístiques en un marc geogràfic sense barreres idiomàtiques. Es compta amb la Llotja com a espai d'intercanvis i transaccions entre els professionals, els artistes i els gestors culturals que acudeixen a la Fira.

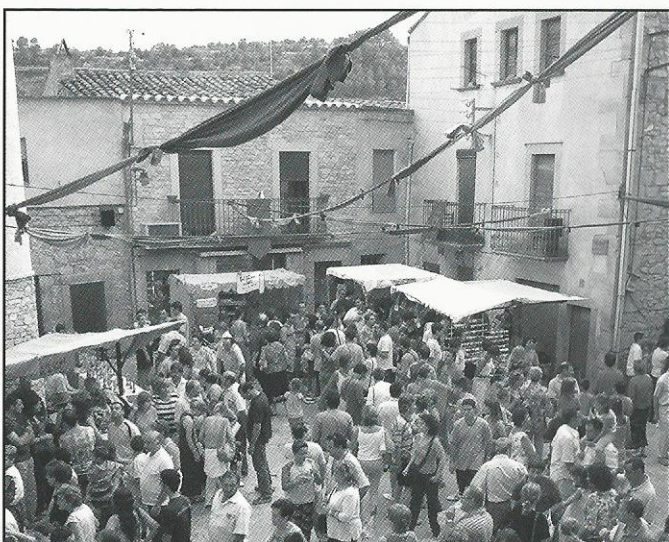
La tasca de promoció cultural i ciutadana

Foto: Assumpta Burgués

Mercat Medieval de Guimerà

L'entitat de la comarca destacada per la promoció cultural

Des de fa 11 anys, en un dels primers caps de setmana d'agost, se celebra un mercat d'ambientació medieval al poble de Guimerà, considerat Bé Cultural d'Interès Nacional, que ha permès revaloritzar i donar a conèixer arreu del país aquest poble. L'any 1994 se'n va celebrar la primera edició, encara que no va ser fins al cinquè any que els guimeranencs es van implicar directament en la seva organització, convertint-lo en un projecte de revitalització d'un poble de la Vall del Riu Corb, on la pedra està impregnada per la seva història i les façanes, cases i racons dels seus carrers estrets i costeruts conserven un tipisme medieval amb tocs d'una arquitectura austera i rural que recorda moments històrics dels segles XIV i XV.

L'equip humà que forma la Comissió Organitzadora, que promou el mercat, aconsegueix mobilitzar cada any 200 veïns voluntaris del poble en la realització de tot tipus de tasques de suport i activitats pròpies d'un mercat medieval. Actualment, participen al mercat 100 parades de productes artesans i uns 15 mestres en oficis antics ofereixen demostracions del procés d'elaboració artesanal de productes. A més a més, els dies de mercat el poble s'ambienta amb espectacles teatrals i musicals, visites guiades, exposicions, piromusicals... Aquest any el mercat va registrar una afluència de 35.000 visitants.

els Culturàlia 2004

la gala

El 27 de novembre del 2004 es va celebrar la gala-sopar en la qual es van lliurar els guardons de la setena edició dels Premis Culturàlia. En aquesta ocasió es va reconèixer la tasca de les següents persones i entitats.

- L'artista forjador de Tàrraga Josep Castellana va ser premiat per la seva obra creativa, després d'haver dedicat molt temps al treball del ferro tant en el camp estrictament professional com en l'artístic.
- El guardó per la trajectòria cívico-cultural va recaure en la Societat Protectora d'Animals, pel seu paper en la defensa dels drets dels animals.
- Les directores de la Coral Infantil Mestre Güell, Carme Miralles i Mariona Escribà, van rebre el Premi Culturàlia per la seva tasca de promoció cultural i ciutadana, després d'haver dedicat dotze anys a la coral targarina.
- L'Associació de la Fuliola de les Festes del Segar i el Batre va veure reconeguda la seva tasca de promoció de la cultura en abast comarcal.
- Finalment, el Premi Culturàlia a la millor actuació arquitectònica-urbanística d'iniciativa privada va ser per a la casa de l'antic cinema Casal, al carrer Alonso Martínez, pel remodelament de la façana amb un mosaic elaborat per alumnes de l'Escola d'Arts Ondara sota la direcció de l'artista Francesc Rufes.

V curset d'arquitectura popular

de la construcció amb terra a la bioconstrucció

Jordi Tàssies

La primera setmana d'agost va tenir lloc, com cada any, en diferents pobles de l'entorn, el VI curset d'arquitectura popular. En un entorn on, els darrers anys, hem vist néixer amb empenta iniciatives destinades a recuperar elements del passat, mercats i fires de caire artesanal i tradicional, un curset com el que s'ha anat perfilant hi escau com un peix a l'aigua. Els qui fa sis anys, a l'abric de les Trobades d'Art de Les Pallargues, van posar la il·lusió en iniciar unes jornades dedicades als elements arquitectònics tradicionals, van saber sintonitzar de ple amb la sensibilitat que amb el temps s'ha anat imposant. A la pàgina web de l'associació que organitza el curset (www.arquitecturapopular.com) trobareu notícia de les activitats d'aleshores ençà. Aquests darrers anys he tingut la sensació que no es coneixia realment què era aquest curset, o pensava que se li donava poca difusió. I algunes raons hi ha, perquè l'agost és el mes de vacances per excel·lència i pocs estiuejants vénen a recalcar a les nostres terres de secà. Per això crec que val la pena fer-ne difusió, malgrat tot, i més quan, a part de ser obertes i gratuïtes per a tothom, s'han arribat a tocar temes de tanta actualitat com la bioconstrucció. Ara bé, no faré ni una ressenya completa ni exhaustiva del curset de l'estiu (per a qui en vulgui saber més s'haurà d'esperar que surti el llibre l'estiu que ve), sinó que parlaré d'algunes de les sessions que més han tingut a veure amb el treball en fang, algunes d'elles molt pràctiques (fent treballs de reconstrucció a primera hora del matí, tallers pràctics havent dinat o rutes pel terme a mitja tarda), i, molt especialment, en relació a la sostenibilitat i la bioconstrucció. Si bé cada any s'alternen xerrades i visites en pobles de l'Urgell i la Segarra —en aquest sentit el curset és itinerant—, aquest any, els de l'Urgell han fet el ple: llevat del primer dia que, com sempre, s'inaugurà a Cervera, la seu dels altres quatre pobles fou, respectivament, Belianes, Verdú, Bellpuig i Tàrraga. I el tema de què tractaven les diferents xerrades era sobre el material extraïble més barat i accessible de la construcció: el fang; i tot el que amb el fang s'havia anat treballant des d'antic: la tova (o el tovot) i la tàpia.

Albert Cuchí, doctor en arquitectura per la UPC, impartí el dilluns la primera conferència del curset a Cervera, sobre l'arquitectura sostenible, és a dir, la que s'aprofita dels materials que ofereix el propi patrimoni i amb les mínimes alteracions possibles. Va parlar de diferents experiències recents, com les d'Île de Beau, al Domaine de la terre, a 60 km de Grenoble, on els anys 80 es va crear una ciutat sencera de 5.000 habitants per a unes 20 empreses i tot amb edificis fets amb terra; o, la que més directament l'ha implicat, ja que en va dirigir les obres, la construcció del Teatre Municipal de Balaguer, amb el paleta Josep Puy. En aquesta obra en concret, l'Albert Cuchí precisava que van provar d'afegir 50 kg de ciment per cada 2/3 de tapiola i van aconseguir que se solidifiqués molt més ràpid i que guanyés molt més en consistència. En treballs així, la tècnica i les propietats de la construcció en tàpia poden competir en resistència i aïllament amb les del formigó i el totxo actuals. Va fer insistent defensa de la sostenibilitat, i advocà per una extracció dels materials basada en el patrimoni, en la terra que tenim a l'abast, evitant l'impacte mediambiental que suposa la gran maquinària, i el cost afegit de materials i transport. Així, va arribar a qualificar de disbarat el pla d'infraestructures que l'Estat té dissenyat fins al 2020, amb una inversió en trens i

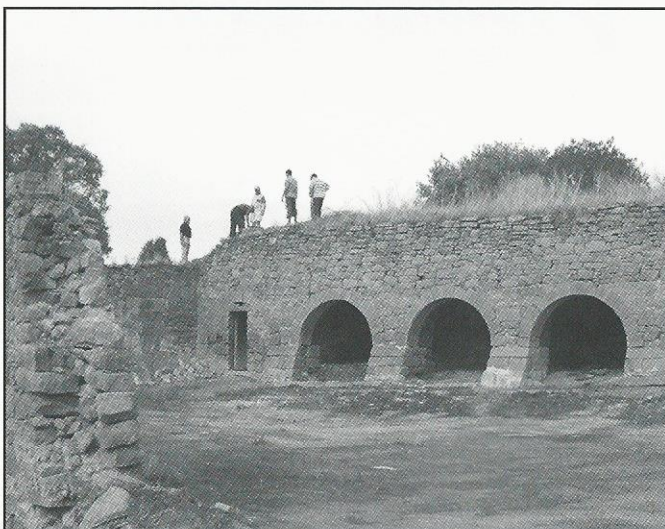
carreteres que ronda els 25.000 milions d'euros. Per què prioritzar tant el transport de materials si podem servir-nos dels que tenim al nostre entorn? Va prevenir-nos del pèssim futur que ens espera si aquest segueix basant-se en l'extracció i el consum incessant de materials i combustibles fòssils, que són esgotables, i en la generació de residus, amb l'encariment progressiu que això implica, i acabà amb una equació diàfana: "Si els xinesos aspiren a l'estatus actual de l'occidental i els occidentals al de l'americà mitjà, el ritme de consum —digué— esdevé absolutament insostenible."

I va començar aquell migdia i a primera hora de la tarda la pràctica de treball en fusta, a càrrec del paleta i fuster Ramon Ninot, que consistia en elaborar, cadascú individualment, una maqueta de taula de cuina. Més tard, tot i plovisquejar, vam anar a veure algunes cases amb centenàries parets de tàpia del terme proper a Cervera, i concretament a la població dels Arquells.

I arribà el dimarts, i, com sol ser habitual en els tres dies centrals de setmana, les primeres dues hores del matí es treballa en construccions tradicionals a l'aire lliure malmeses pel temps. La intervenció d'aquest any consistia en tapar l'esvoranc que s'havia fet al cim d'una de les set altíssimes voltes de la pleta de Les Pallargues —es diu que aquesta pleta monumental havia pertangut als amos del castell de Les Pallargues—. En Ramon Ninot, incansable col·laborador de totes els tasques i pràctiques des dels inicis, havia construït a mida un cíndric de fusta i, ben falcat amb puntals de tota mena, vam començar a instal·lar-lo i a reomplir de pedres tot el forat del sostre.

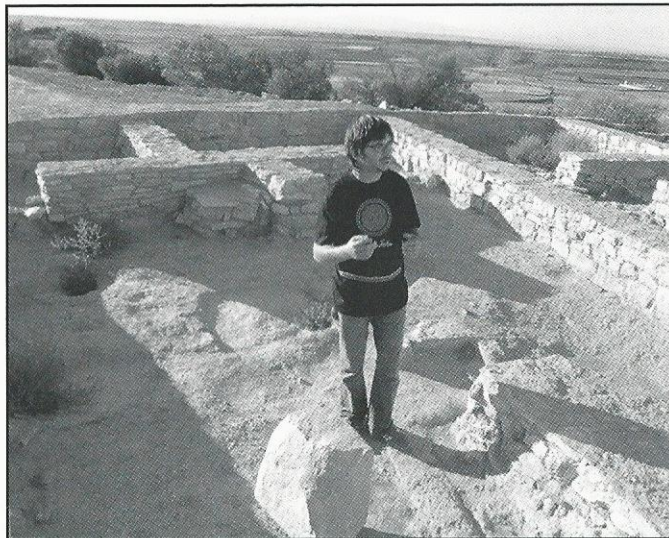
A Belianes, el dimarts 2 d'agost, en Gabriel Barbeta, arquitecte i professor a la UG, ens parlà de les tècniques amb terra compactada.

Va parlar de les experiències sobre aquests mètodes de construcció dutes a terme a Austràlia, on ja s'han fet més de 40.000 m² de construccions amb terra i fins fan servir compactadores hidràuliques. Va il·lustrar les tècniques de construcció amb terra amb edificis de Luxor (Antic Egipte), Bolívia, França, Brasil, Veneçuela, etc. i va recordar de nou les experiències fetes a Île de Beau, Domaine de la terre vora Grenoble. I es referí també a programes de cooperació internacional amb els quals va col·laborar a El Salvador i a Guatemala. Concretament ens explica com, a la ciutat de Segundo Montes, on, en plena guerra civil, havien de reconstruir habitatges desfets pels moviments sísmics per a unes 10.000 persones, van experimentar

La Pleta de les Pallargues. Foto: Jordi Tàssies

que, afegint un 6% d'estabilitzant (ciment pòrtland), s'endurien tan ràpid les toves que es podien fer en plena estació humida, i en unes hores, malgrat la pluja, s'estabilitzaven i, a més, adquirien una consistència, en un indret sotmès als moviments sísmics, molt superior a la tova (no armada) fins aleshores. Ell ha participat també en un curs d'estiu que tenia per objecte la restauració d'un poble, tot fet amb cases de tova, a Navapalos, a prop de Burgo de Osma. I, com a exemples més propers, aquí ell ha experimentat recentment en la restauració d'una casa de tàpia a Sant Josep del Molí a Os de Balaguer i al teatre municipal de Balaguer. Els anys 90 participa en una ONG que fa cases ecològiques amb terra del país. En sintonia amb aquests treballs ecològics, va esmentar la tècnica d'un arquitecte de l'Empordà, en Lluís Arquer, que treballa el formigó de terra, amb un 40% de fibres (palla de civada, que és millor que la de blat, per gonitadora; i viruta de castanyer, i d'eucaliptus) que li fan d'armadura.

L'arqueòleg Oriol Saula va fer la visita guiada al jaciment dels Estinclells. Foto: Vicent Loscos

Però, entrant a fons en matèria, ens féu saber com el ritme actual de construcció és insostenible, sobretot tenint en compte que actualment al planeta hi ha uns 1.000 milions d'habitants sense sostre (*homeless*) i que aviat es doblarà la xifra, a part del perjudici indirecte que causa la tecnologia actual en emissions de CO₂. Va resumir en 6 les propietats de la terra com a matèria primera: la sostenibilitat, el poc cost, la poca energia que comporta, les poques extraccions necessàries, el transport mínim (per a àrids) i l'aïllament. Però és que a més la terra té la qualitat d'absorbir els elements tòxics (cations, ions,) i, a més, evita la humitat. Això, sobretot, si no es posen revestiments plàstics finals; l'ideal per a una paret de tova és un revestiment de morter de calç o enguixat, que deixa transpirar perquè té els porus oberts i absorbeix l'excés d'humitat. I si la tàpia o les toves es volen deixar a vista el millor és aplicar-hi silicat potàsic o oli de llinosa. A més, si s'injecta oli de llinosa a la subbase de les parets de terra, disminueix notòriament la humitat que pot pujar.

A part, va donar uns quants consells ecològics: no tenir tants elements metàl·lics a les cases, o a les teulades...; anar amb compte amb certs materials que contenen elements contaminants o radioactius (la fosforina, el guix retardat, pinsos, fosfats).

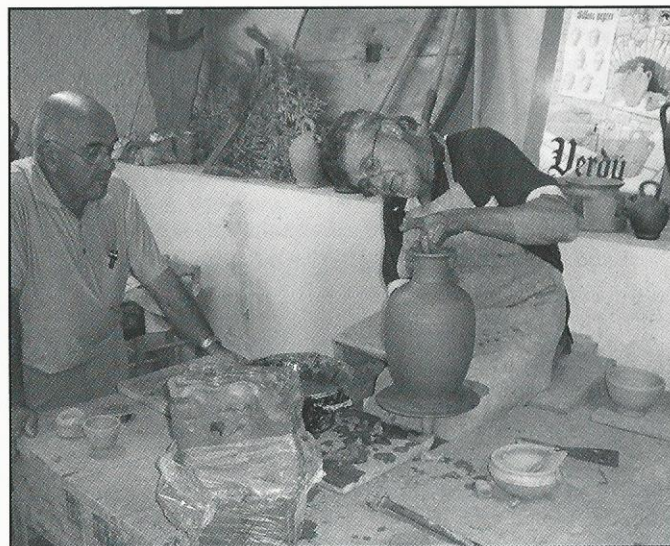
Pensant en la possibilitat que la gent s'interessi per aquests materials, una empresa amb la qual treballa ha creat el BTC (bloc de terra comprimida), que té les mides del totxo (24,5x1,5x9,5), pesa el doble (si un *gero* pesa 4,5 kg, un BTC 8 kg), conté d'un 4 a 6% de ciment, i té una resistència similar al totxo. I similarmet s'està comercialitzant també el totxo *bio-terre*, fet amb morter bastard. Pel que fa a la realitat del dia a dia, en construccions fetes fins ara han anat trampejant les llicències que permet la OCT. Va reclamar que l'administració també es posés al dia en qüestió de llicències perquè la OCT, més enllà del formigó, gairebé no admet res; un pilar de pedra, per exemple, no te'l deixa fer.

Amb *geros*, suro triturat i *bioterre* es pot fer una perfecta paret de càrrega, i, per compensar la fuga tèrmica, s'hi pot incorporar un 25/30% de perlita (o permiculita o més suro triturat) al morter de la paret. Un revoltó de formigó o ceràmic és fins i tot menys resistent que un de fet amb runa reciclada i terra, 2% de calç, 8% de ciment, suro triturat, i dues canyes de bambú (l'anomenat *acer verd*), que té molta adhesió. El guix normal ja fa de retardant de la calç que es posa al morter.

A mitja tarda el paleta Josep Puy, en companyia de Gabriel Barbeta, van muntar una tapiera i ens feren una demostració, amb participació de molts de nosaltres, de compactació de terra amb el mitjà tradicional del maçó.

El dimecres, a Verdú, en Jordi Morè ens parla de com experimenten al Laboratori d'Arqueologia Experimental del Vendrell amb la hipòtesi de construccions d'habitatges d'època ibèrica: feien el modelatge amb canyís, tiges... i feien toves o tovots i tapials (amb encofrat i compactació, però sense elements vegetals, amb el maçó). Plini el Vell ja parlava de tapials, i és que en època ibèrica es feien parets amb encofrats que resistien la pluja i el fred. Al laboratori d'Arqueologia Experimental del Vendrell reproduïen hipòtesis de com es construïa, tot basant-se en el jaciment de Gafols (on una casa cremada ha deixat bones empremses de toves, tapials, etc. per als arqueòlegs). D'aquí que hagin arribat a la conclusió que en les construccions ibèriques la terra intervenia en un 87% aproximadament.

A mig matí, en Ramon Boleda, arqueòleg i pagès, ens ensenya el museu arqueològic de Verdú quasi íntegrament creat per ell. Recorda els malaurats orígens, com va haver de començar des de zero després de la guerra perquè la col·lecció de peces d'abans, que amb Mossèn Cases havien dipositat a la casa natal de Pere Claver, va ser arrasada i no n'havia quedat res. Ens comenta, breument, l'ordenació de les peces i els indrets on les va trobar, amb alguna anècdota curiosa. És d'elogiar tota una vida dedicada al treball acurat d'anar recuperant i inventariant àmfores i tota mena d'objectes trobats al terme. A la tarda ell mateix ens parlà de la història del càntir i la ceràmica negra i l'adaptació que havia sofert al llarg del temps segons els usos i necessitats de l'aigua. Intitulà la seva xerrada "Càntirs i sillons;

Visita al taller de ceràmica d'Enric Orobít. Foto: Jordi Tàssies

la terra, germen de l'art popular verduní" i apassionà l'auditori amb una filigranada explicació de termes i episodis relatius al món dels cantirers en diferents èpoques. Històricament, referit com ja en època romana hi havia tres forns a Verdú, dos descoberts i un cobert, com en època medieval eren habituals els mestres cantirers, i l'al·lusió a partides d'on s'extreia la terra per fer el fang; com el 1669 estan censats 21 cantirers... i explicà detalls d'inicis de segle XX sobre traginiers, mules i carros de trabuc. Pel que fa al treball dels cantirers, explicà en què consistien les tasques tradicionals: remenar i colar a la bassa gran fins que es confiti el fang i agafi ductilitat i "corretja"; es piava amb els peus, es posava al maurador, es feien els pastons, com allisaven amb una canya esberlada, com "trenca-

ven lo malic”, “tallaven” el silló, etc. Va repassar l'esplet d'objectes fets de terrissa que es produïen abans: pardaleres, teules, regadores, catúfols, càntirs de bassa, càntirs grans, mitjos càntirs i cantiretes, gibrells, tubs de desaigüe, sillons (d'una sola nansa) vigatans, sillons bigorros, picotins, etc., precisant quines caacterístiques tenien uns i altres. Vam gaudir d'una admirable i distreta lliçó d'història local.

Visitem després el forn i el taller de ceràmica de l'Enric Orobítg. El forn, començat a construir el 2002, i que encara no considera acabat del tot, no té xemeneies sinó, singularment, diverses comportes que pot tancar hermèticament o obrir per veure-hi la combustió.

I al capvespre, guiats per Oriol Saula, vam anar a visitar el jaciment ibèric dels Estinclells. Allà s'hi ha treballat en campanyes d'excavació i consolidació esporàdicament des del 2002 i, en campanyes de 6 mesos, l'any passat i aquest. Es tracta de les restes d'un poblat ibèric del segle III aC, no gaire gran, on hi devien viure unes 90 persones, amb tot d'habitatges situats en cercle hel·líptic, com era habitual entre els ibers, entorn d'una cisterna central i envoltats de muralla i fossat. Les sitges que s'hi han trobat demostren que la terra agrícola era fèrtil i la bassa era suficient per bastir d'aigua el bestiar. Ara per ara ja hi ha més de la meitat de la feina feta, i s'espera que l'any 2006 pugui ser museografiat.

El dijous, des de Bellpuig, fem primer una passejada pel terme de Belianes i Sant Martí de Maldà, on en Jaume Torres ens ensenya les restes d'un petit poblet, Els Aixelers, d'unes 15 cases, desaparegut en quedar submergit arran de la riuada de Santa Tecla el 1874. Després ens ensenya el Molí de la Sinoga, casa-castell dels segles XII-XIII, profundament restaurada en el passat recent, i de la qual n'és propietari. Als baixos del molí, vora les moles, hi destaca un cacau de molí de pedra que és dels pocs sencers que poden quedar a Catalunya.

I, en acabar el dia, anem a fer la pràctica amb fang al taller de l'Enric Orobítg, de Verdú. Ens va ensenyar el seu taller i alguns dels treballs que fan els escolars de Verdú que ell ensinistra en certes èpoques de l'any. I vam tenir ocasió, com que érem pocs, de provar i tot el torn i, ajudats per l'artista, mig realitzar algun gerro de terrissa.

A Tàrrrega, el divendres 5 d'agost, a la Sala de Plens del Consell Comarcal de l'Urgell, en Jaume Rosell, professor d'història de la construcció a la UPC, dissertà magistralment sobre la història dels ciments i el formigó. Parlà, per una banda, dels intents de François Coignet i Tony Garnier de millorar l'argila de la “terre pisé” (tàpia) amb el cagaferro (morter de cendres d'agulla) fins que el 1855 s'inventa el ciment armat i, per l'altra, de

la història del ciment, des dels avatars del seu naixement (Smittle, a finals del s.XVIII; Vicard) fins a la de la introducció posterior a Catalunya (i l'èxit que hi propicià E. Güell des de la Fàbrica Asland, i, posteriorment, l'obra de l'arquitecte Claudi Duran i Ventosa).

La conferència d'Andreu Muñoz i Granados, president del Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Lleida, l'última del curset, tractà de l'ineludible procés cap a la construcció sostenible i la bioconstrucció. Va exposar els tres principals paràmetres a tenir en compte en aquest sentit: el planeta és l'únic patrimoni comú; el desenvolupament ha de ser des d'ara ja sostenible; i l'impacte ambiental que generen els enderrocs en l'extracció, transports i utilització (la generació de residus és altament perjudicial i, a més llarg termini, les pitjors conseqüències són la pluja àcida i el canvi climàtic). Va assegurar que la construcció tenia una gran responsabilitat, que no havia assumit prou que esgota recursos no renovables i que produeix insalubritat energètica. Avui en dia, en què qualsevol activitat industrial se sotmet a l'avaluació de l'impacte ambiental, el sector de la construcció no té encara cap normativa ni control en aquest sentit.

Cal passar d'una construcció convencional a una de sostenible i, per tant, modificar hàbits i comportaments i incorporar mesures correctores a partir d'una guia de treball per a les diferents fases de la construcció: en la fase de realització de l'obra (plantejament urbanístic d'adaptabilitat a l'entorn; interiors adaptables per si es fan reformes; incorporació d'energies renovables; selecció de materials duradors; disseny de la mantenibilitat futura); en la fase d'execució (separació selectiva de residus en obra, evitar contaminacions d'aigua, control de les emissions de soroll i pols; reducció embalatge, estalvi energètic); en la fase d'utilització de l'edifici (empresa de tasques de manteniment, separació selectiva de deixalles, regulació tèrmica natural, coneixement de l'estructura d'ús i serveis); i en la fase d'enderroc, partint de la base que cal evitar al màxim enderrocar i que sempre és millor rehabilitar que enderrocar (evitar la contaminació de pols, soroll i aigües, tècniques de deconstrucció, reutilització de tot el que sigui possible; reciclatge de material no utilitzable). Va definir la bioconstrucció com l'art de construir en harmonia amb l'entorn, de construir tenint en compte la vida, per seguir l'accepció etimològica. Defensà contundentment la incorporació de criteris i pautes propis de la construcció sostenible i de la bioconstrucció. Va afirmar que l'edifici sostenible era un factor de qualitat que calia reivindicar des de totes les instàncies. “Som en una fase inicial d'un procés i hem d'avançar cap a un nou sentit del benestar —digué—. Per això, faria falta la creació d'un Centre de Difusió en l'àmbit de la bioconstrucció i de la construcció sostenible; urgeix també un Centre Informatiu de la Construcció Sostenible, que fes públics els requisits per a una homologació final; cal un portal especialitzat a Internet, programes d'investigació adequats, una coordinació de les actuals investigacions, i una promoció de l'edifici sostenible a tots nivells i amb la col·laboració de molts organismes públics. I per acabar ens féu una breu relació de bibliografia i pàgines web sobre el tema, que podeu consultar a www.arquitecturapopular.com/cursets/ref_6_curset.html.

Poc després va haver-hi una taula rodona sobre el possible interès dels joves per l'arquitectura popular, on van intervenir-hi cinc personatges convidats pertanyents a cinc generacions, s'aprovaren les conclusions que s'havien anat elaborant al llarg del curs, i es presentà una nova col·lecció de gravats. D'ambdues diligències en teniu un detall en aquestes pàgines. Com a colofó, he de dir que entre els assidus a les jornades s'han fet bones coneixences, i que, si molt convé, hi ha activitats que acabem voluntàriament dies més tard del curset. Així va passar amb la volta de la imponent pleta de Les Pallargues, que vam acabar de coronar amb pedres el dimecres 10 d'agost. Però, per si fos poc, rondant rondant per allà a la vora, vam trobar una cabana prou maca semienterrada al marge d'una lleixa i, després de l'esmorzar de pagès a can Pep Mora, encara ens vam deixar portar, encantats, al museu particular d'armes i eines del camp d'en Josep Pané, de La Fuliola, amb qui comparteixo, crec, d'ençà de l'estiu del 2001, un “mono” molt especial pel curset que ens aplega cada estiu.

L'activitat pràctica “Fem tàpia”. Foto: Assumpació Vilaseca.

De les diferents conferències i debats que s'han programat de l'I al 5 d'agost al VI curset d'arquitectura popular, es van elaborar els següents punts reivindicatius:

1. L'extracció, transport, consum de combustibles fòssils i la progressiva generació de residus que implica la construcció actual són, a la llarga, insostenibles. La construcció ha d'assumir la seva responsabilitat com a activitat contaminant.
2. Cal donar més difusió i coneixements als professionals sobre les tècniques de construcció en tàpia, i sobre les propietats i avantatges (sostenibilitat, poc cost, poca despesa energètica, poques extraccions, transport mínim i aïllament) que té el que ara anomenem bioconstrucció ecològica.
3. Hem de preservar tota l'arquitectura en fang o excavada en terra perquè està sotmesa amb molt més risc i celeritat a l'acció erosiva del temps i la natura.
4. Tenim un minso coneixement de l'arquitectura amb terra, que a la península ha tingut una presència contínua des del s.VIII aC. Cal una col·laboració amb altres disciplines com són l'etnografia comparada i l'arqueologia experimental, reproduint els processos constructius i intentant entendre-ho des de dins, tot contrastant amb l'evidència arqueològica.
5. L'ús de la tàpia a les valls del Segre i de Cinca té una antiguitat d'uns 4.000 anys com a mínim. La seva utilització ha estat un recurs habitual en molts pobles de Catalunya –s'ha parlat d'un 70% en els cascs antics-, per la seva economia i estructura.
6. És important preservar aquelles construccions de terra existents i almenys inventariar-les. Cal utilitzar-la en construccions futures i en recuperació patrimonial.
7. Respecte a la formació en el camp de la construcció, cal modificar hàbits i comportaments i introduir mesures correctores, amb guies de treball a tenir en compte en totes les fases de l'obra: enderroc, disseny, execució i utilització.
8. Si la casa és com una tercera pell, més enllà de la pròpia i del vestit, hem d'utilitzar materials més transpirables, porosos, duradors i lligats a les característiques de l'entorn natural.
9. Cal rehabilitar sempre que sigui possible, i enderrocar sols si no queda cap altra solució.
10. Hauríem de passar de les experiències pilot i de les construccions convencionals a una arquitectura més generalitzada, amb materials, processos i sistemes constructius sostenibles. Els coneixements i mitjans tecnològics els tenim a l'abast.

Després de la taula rodona, i a petició de Josep Mora, pugem invitats a presidir la taula els autors o representants que han pogut venir a la presentació del llibre *Gravats: la Camil·la Minguell*, com a responsable de l'espai Guinovart i en representació de Josep Guinovart; i la Gemma Rufach, que ha pogut venir personalment. En Josep Mora excusa la presència dels altres dos artistes autors del llibre de gravats: Joan Hernández Pijuan i Serafina Balasch.

Explica que aquest volum ve a ser el primer llibre de la col·lecció "Art i arquitectura popular"; mostra i comenta breument un a un els quatre gravats dels artistes Josep Guinovart, Joan Hernández Pijuan, Serafina Balasch i i Gemma Rufach; i explica que dins de cada carpeta, cada gravat va acompanyat d'un text de creació de cada autor, que expressa sentiments o impressions de la seva obra, i d'un breu currículum que el situa dins de l'obra de conjunt de l'artista.

Tot seguit passa la paraula a les dues ponents invitades i comença la Camil·la Minguell, que llegeix el títol del text de Josep Guinovart que acompanya el gravat, "Era un planeta", i parla de l'ambigüitat amb què juga l'artista a parlar com en un conte ("era" del verb ser) i alhora del seu espai emblemàtic de creació ("era"). El propi gravat, que té una forma com esfèrica fa al·lusió alhora a l'era i al que s'està fent al nostre planeta. El cercle de l'aiguafort comenta que li fa pensar en la instal·lació que hi ha a l'espai Guinovart, relatiu al treball al camp.

La Gemma Rufach agraeix la iniciativa que han tingut els Amics de l'Arquitectura Popular i explica que ella ha treballat el tema de la recuperació de l'aigua. Ha buscat la textura que té la pedra al voltant d'una font o d'una cadolla, que ve a ser la textura de fons del gravat, i amb ell al davant, comenta que les ratlles horitzontals vénen a ser el camí de l'aigua fins a la cadolla, dues ratlles fent petites ondes, i el blau del gravat ve a ser la pista de l'aigua.

En Josep Mora clou la presentació del llibre, agraint-los la presència a l'acte i precisant que se n'han fet 150 exemplars, a 450 euros per als socis i 600 per al públic general (no socis) amb la intenció d'apropar l'art als socis i a la gent en general.

Webs sobre sostenibilitat i bioconstrucció

- www.apabcn.es/sostenible (Agenda de la Construcció Sostenible, del col·legi d'Aparelladors de Barcelona)
- www.coac.es/mediambient (pàg. de Medi ambient del col·legi d'Arquitectes de Catalunya; s'hi pot descarregar un curs de formació de tècnics)
- www.gea-es.org (web de l'Associació d'Estudis Geobiològics)
- www.mma.es (Ministeri de Medi Ambient)
- www.gencat.es/mediamb (Departament de Medi Ambient i Habitatge)
- www.bioconstruccion.biz (l'Institut de Bioconstrucció i Energies Renovables, IBER, ofereix un directori de tots els professionals del sector)
- www.idae.es (Institut per a la Diversificació i Estalvi de l'Energia, del Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç)
- www.ciemat.es (Centre d'Investigacions Energètiques, Mediambientals i Tecnològiques, del Ministeri d'Educació i Ciència)
- www.icaen.es (Institut Català d'Energia. Entitat adscrita al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme de la Generalitat de Catalunya)
- www.greenbuilder.com (directori en anglès de tots els professionals de la bioconstrucció)
- www.baubiologie.de (Institut per a la Bioconstrucció i la Construcció Sostenible, en alemany; la pionera del ram, en actiu de fa més de 30 anys)

Entrevista a

Pere Aumedes

Gerent del Circuit Urgellenc de Cinema

Laia Segura

Com diu el Pere, Cal Cosmet (Penelles) és la seu, una mica *sui generis*, d'una empresa que fa més de quaranta anys que es dedica al món del cinema. Circuit Urgellenc porta el setè art a gairebé una trentena de poblacions de Lleida, d'altres punts de Catalunya i, fins i tot, de l'Aragó. Hem parlat amb el seu director, Pere Aumedes, perquè ens expliqui com funciona aquest negoci històric.

Com va néixer el Circuit Urgellenc i com ha canviat en la seva dilatada trajectòria?

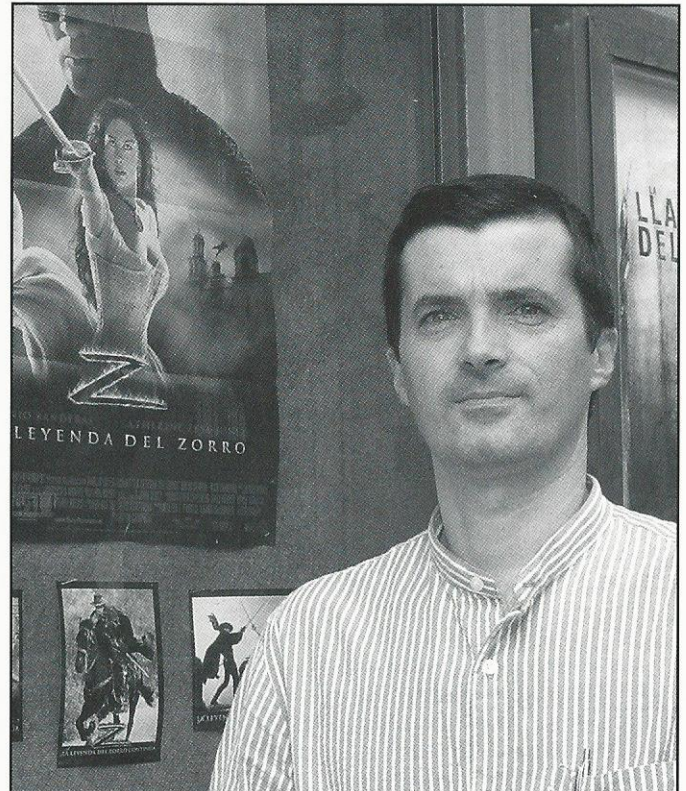
El Circuit Urgellenc va néixer l'any 1963, en un moment en què tots els pobles de la comarca tenien cinemes, cosa que no passa ara. Llavors, un parell de persones, que eren en Ramon Vilaltella i en Joan Aumedes, van muntar un cinema al poble de Penelles. I a partir d'aquí es van anar movent, i van passar a tenir el cinema de Linyola (1964), el cinema de Mollerussa, Golmés... de tots els pobles de l'entorn. I així va anar creixent fins a l'actualitat. L'any 1986 es va instal·lar a Tàrraga, al Majèstic, a Balaguer... i ara ja som a 28 poblacions diferents, a Catalunya i l'Aragó. Gestionem pràcticament tots aquests cinemes, un total de 37 sales, perquè hi ha poblacions on tenim més d'una sala.

Quins objectius perseguïen els fundadors?

L'empresa la van fundar unes persones que tenien inquietud per moure's dins del món del cinema, i que volien fer-lo arribar com a més llocs millor. Entenent que, naturalment, el punt de vista és com el de tota empresa. El que passa és que toquem l'àmbit de la cultura i del serveis, de l'oci, i a més a més hi entren altres factors.

Tots els que estem en el món del cinema diem que porta com una droga a dins, hi ha un plus més. És una cosa que sobrepassa el món comercial o la feina en si; t'hi impliqués moltíssim, perquè és una feina diferent. Cada vegada vens un producte diferent, no tens als prestatges sempre els mateixos articles. Cad pel·lícula que poses a les pantalles és un al·licient nou, un "què passarà". Veure com respondrà el públic...

La nostra idea sempre ha estat poder-nos implantar a pobla-

cions de comarques, no capitals de província. Per exemple, no hem tingut mai intenció d'anar a Lleida, perquè són sistemes de programació i de treball molt diferents, pel fet de tenir multicinemes. Avui en dia a les capitals no es contempla una altra fórmula que no sigui el multisales.

En altres poblacions, com Tàrraga, Mollerussa, Berga... que tenen entre 10.000 i 15.000 habitants, o 3.000 o 4.000, la idea és poder fer-hi arribar les pel·lícules com més aviat millor, i també donar una varietat de programació. S'ha de poder englobar diferents públics.

Com decidiu la programació de les vostres sales?

El públic, avui dia, es regeix molt per la immediatesa. Les pel·lícules s'estrenen ràpidament a tot arreu i el públic de comarques les vol veure tan aviat com el de Barcelona. I aquesta és una mica la nostra lluita. Aquesta setmana s'estrena per exemple *La leyenda del Zorro*, la tindrem a Mollerussa, Tàrraga, Berga, Calatayud... però no només volem fer aquest cinema comercial i americà, volem oferir varietat. Intentem donar també un pro-

"Tots els que estem dins del món del cinema diem que porta com una droga a dins (...), t'hi impliqués moltíssim "

ducte més europeu, per fidelitzar el públic que li agrada el cinema. Per exemple amb cinema d'autor, el cinema independent, o amb cicles com el Cine Club La Lloca...

En aquests cineclubs es fa una programació una mica alternativa al que és el cinema comercial. A banda, també intentem cuidar el públic infantil. Dues vegades a l'any, a més de fer les estrenes que marca l'actualitat, procurem fer dos cicles de cinema infantil en català en diverses poblacions.

En què consisteixen?

Sota el nom de CINC (Cinema Infantil en Català), es projecten cinc pel·lícules destinades al públic infantil i familiar, en català. Ara s'està duent a terme aquest cicle, organitzat conjuntament amb la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat, a tretze poblacions catalanes. La intenció és oferir cinema en llengua catalana per als més petits, alhora que fomentem la seva fidelització amb un petit obsequi en cada sessió. Aviat, per exemple, donarem una poma a cada un dels espectadors, en col·laboració amb una empresa fructícola lleidatana.

Com respon el públic, ara que hi ha tanta oferta de cinema, tantes multisales i complexos lúdics?

La gent tria, i es mou. Els dies de festa, els de Mollerussa van a Tàrraga, els de Cervera van a Igualada, etc. Però això sempre ha estat així; el fet que la gent es desplaça és un problema relatiu, perquè hi ha molta gent de comarca que van a Tàrraga al cap de setmana... I a tot arreu passa igual.

El problema més gran que té el cinema avui dia, i que aquest any s'ha acusat molt, és la pirateria per Internet, les baixades de les pel·lícules recentment estrenades... Al cap de dos dies de l'estrena ja et pots descarregar l'arxiu amb la pel·lícula en qüestió... Un altre problema important són els top manta, la venda il·legal de les pel·lícules. El tema de la pirateria és una lluita desigual per nosaltres, i això afecta molt més que el fet que el públic es desplaça. Hi ha pel·lícules a les quals no els afecta tot això. Els fans d'*Star Wars*, per exemple, volen veure la pel·lícula el primer dia que s'estrena, i al cinema.

Teniu previst obrir noves sales?

De moment no pensem obrir més sales, sinó que volem millorar les que ja tenim i, si és possible, fer alguna ampliació. Ara ja tenim cinemes molt lluny, i la distància ja arriba a ser un problema. I de poblacions entremig que tinguin sala de cinema tampoc n'hi ha gaires... Hi ha moltes poblacions de 5.000 o 6.000 habitants que no tenen cap cinema. Avui en dia costa que sigui rendible.

Alguna novetat per a aquesta temporada?

De moment hem implantat un sistema per fidelitzar els clients, que ja funciona a Tamarit, Linyola, Alfarràs i la Poble de Segur. Es tracta d'un abonament mensual, que costa entre 7 i 10 euros, per venir al cinema tantes vegades com vulguis. Això és

fonamental perquè poblacions petites com aquestes puguin tenir un cinema amb oferta actual i continuada. En d'altres localitats estem pensant en crear unes targetes de client perquè el públic tingui avantatges a l'hora de comprar les entrades. Aquests sistema entrarà en funcionament abans no s'acabi l'any.

Teniu alguna quota establerta per projectar cinema en català?

Ara no hi ha cap norma, fa quatre o cinc anys s'havia intentat fer un decret perquè de forma obligatòria es fessin unes quotes de cinema en català, però es va rebutjar perquè és pràcticament impossible de complir. Ara el que hi ha és que la Generalitat dobla 12 còpies de pràcticament totes les pel·lícules infantils i les més destacades de l'any. Les quatre capitals de província sempre tenen una còpia en català, la resta s'han de repartir entre tot Catalunya. La difusió posterior va en funció de la disponibilitat de les còpies i de la demanda. És clar, aquestes còpies arriben on arriben, i les distribuïdores intenten col·locar-les als llocs més grans, que és on hi ha més públic potencial.

“El problema més gran que té el cinema avui dia, i que aquest any s'ha acusat molt, és la pirateria per Internet”

Es veu més o menys cinema que abans, actualment?

De cinema se'n veu més ara que mai, el que passa és que la incidència a les sales de cinema és dispar. Hi ha pel·lícules,

com la de la saga de la Guerra de les Galàxies, que els tres primers dies d'estrena van batre rècords. Però això es concentra més en la immediatesa dels primers dies, i si abans una pel·lícula podia estar en cartellera un mes i mig tranquil·lament, avui en dia aquesta vida de les pel·lícules es redueix moltíssim. Avui se selecciona molt. Anys enrere, anar al cinema era un costum, una manera de passar la tarda... tampoc hi havia gaire cosa més a fer. Anar al cinema, llavors, era un hàbit.

Avui hi ha moltíssimes opcions d'oci, i el cinema n'és una més. Llavors depèn molt de la pel·lícula, de les altres circumstàncies que hi hagi (futbol, fires...). De tota manera, hi ha un 30% o un 40% dels espectadors que els agrada molt el cinema, i com que

la programació és actual i variada, cada setmana vénen.

“El cinema no es veu enlloc tan bé com al cinema. Però cada vegada hi ha més famílies que tenen bons equips de reproducció i de televisió... i la societat d'avui en dia és una societat contrària a la socialització”

Amb la tecnologia actual d'imatge i so, la gent potser es queda més a casa?

Jo penso que el cinema no es veu enlloc tan bé com al cinema. Però cada vegada hi ha més famílies que tenen bons equips de reproducció i de televisió... i

la societat d'avui en dia és una societat contrària a la socialització. Es produeix el fenomen de les grans multisales, no dins de les ciutats, sinó als afores, en uns complexos comercials amb diferents serveis, i s'està traient els cinemes de les ciutats. Jo crec que això és fenomen de la impersonalització de la ciutat, coneixem poc els veïns, es fa més vida familiar a casa. La gent es munta projectors a casa, amb l'ordinador... i això era impensable fa deu anys.

Descobertes de l'entorn

temporada 2004-2005

Antoni Palou

Les excursions de la temporada 2004-2005 han estat múltiples i variades; així, les comarques veïnes de la Noguera, la Segarra, Conca de Barberà i Garrigues, així com la pròpia de l'Urgell, han estat els seus escenaris immediats; en conjunt, s'ha procurat combinar el paisatge rural amb el natural, així com el propi urbà, que globalment ens permeten aprofundir en el coneixement del nostre entorn sovint ignorat i no apreciat.

En total han estat onze les excursions de la temporada, anem a pams:

La primera va tenir lloc el 26 de setembre de 2004 a la comarca de la Noguera, a Clua i Santa Maria de Meià (parc de volianes); per ser la primera excursió, l'esforç físic va ser considerable, amb unes pujades impressionants, si bé premiades amb un paisatge magnífic del Montsec de Comiols; dinàrem al casal del poble de Vilanova de Meià.

La segona va tenir lloc el 24 d'octubre, de Biosca a Torà, a la comarca de la Segarra; de recorregut planer i molt agradable, potser afavorit per la tardor i pel bon dia gaudir, si bé l'entorn humit recorregut ajudà la resta; interessant la visita a la vila closa de Torà, i les històries i curiositats explicades per la historiadora Maria de Sanaüja; dinàrem al modern cafè de Biosca, i després de la sobretaula, els que van voler, van ballar (diríem que van gaudir d'un lluit ball).

La tercera va ser el dia 21 de novembre, a la comarca de la Noguera de nou, i a Sant Llorenç de Montgai, un circuit impressionant al voltant de l'embassament de Camarasa; el camí fou dur, però impressionant pel paisatge abrupte. Dinàrem al cafè de Sant Llorenç.

La quarta i última del 2004, va tenir lloc el 19 de desembre a la comarca de la Segarra, a Sant Guim de Freixenet i rodalies; un dia certament fred, amb un recorregut molt planer, amb inici i final a Sant Guim, guiats per un amable vilatà, visitàrem diverses cases pairals de la zona, que encara guardaven el seu innegable passat com a bastió de l'economia rural representativa de la zona; dinàrem a Ca la Maria de Sant Guim.

La primera de 2005 fou el dia 30 de gener, a la comarca de la Conca de Barberà, de Forès a Conesa, potser una de les més interessants de la temporada; la iniciàvem a mig camí de Forès a Conesa, en un matí d'intens fred, després arribàrem a Conesa que ens va sorprendre agradablement per ser un poble pintoresc; dinàrem a Rocafort de Queralt.

La segona de 2005, el dia 27 de febrer, va ser prop, a la mateixa comarca, de Puelles a Coscó; matí d'intens fred, fou un recorregut planer, amb pujada final a Coscó, on visitàrem l'església i el poble, alguns tornaren a peu fins Puelles i els altres en vehicles; dinàrem a Agramunt, al Blanc i Negre.

La tercera va ser el 20 de març, a la veïna comarca de la Noguera, a l'ermita de la Pedra d'Ager incrustada al massís del Montsec; en un dia esplèndid i de forta calor, agafarem un camí planer que després es convertí en suau, però de constant pujada a partir de la Font de Pedra, arribant finalment a l'Ermita, una capella romànica dels segles XI-XII i santuari dels

Els excursionistes van visitar l'església de Coscó.
Foto: Antoni Palou

Les coves de La Vansa, al Montsec. Foto: Pep Vall

segles XVI-XVII des d'on podíem gaudir d'una vista espectacular de la vall d'Àger; dinàrem al cafè d'Àger.

La quarta va ser el 10 d'abril, de nou al Montsec, a les coves de La Vansa; un dia fred i de molt vent, sortírem de Tórrec i per un camí primer, i després un sender estret, farcit de boix, timó i romaní, arribàrem a la llera del riu de la Vansa, pujant després cap a les coves, on es veien bastides les cases que l'home va fer en el seu interior, així com un corral per als animals, una casa de dues plantes amb la seva cuina i celler, i més avall l'església avui derruïda; dinàrem a Vilanova de Meià, al casal del poble.

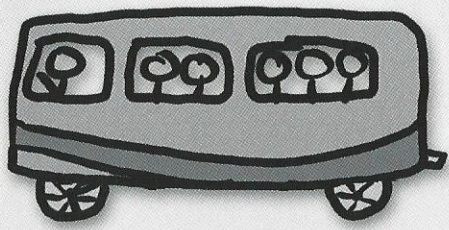
La cinquena va ser singular, a la ciutat de Tàrraga el dia 17 d'abril, s'inicià amb una passejada pel parc de Sant Eloi, on els Amics de l'Arbre ens van ensenyar les obres més recents; a mig matí, a la plaça Major iniciàrem un recorregut pel casc antic i barri jueu, molt interessant i agradable; aquell dia, cada un se'n va anar a dinar a casa seva...

La sisena va tenir lloc el dia 22 de maig, a la veïna comarca de la Segarra; en un dia esplèndid, sortírem i finalitzaríem a Gaver. El primer punt del recorregut fou l'Astor, un poble molt arreglat on visitàrem una casa rural anomenada Cal Carulla, restaurada amb molt gust i encert, després continuàrem la caminada i travessant uns boscos primer, i després uns extensos camps d'ordi i blat, sota un sol de justícia, arribàrem al poble de Castell de Santa Maria i finalment a Gaver; dinàrem a Sant Guim, a Ca la Maria; comptàrem amb dos guies que molt amablement ens anaven explicant els paratges, el matrimoni Verdés de Gaver i l'encantadora Maria Rosa de Sant Guim.

L'última fou a Juneda, el dia 19 de juny de 2005; es va sortir de Juneda i, seguint el marge dret del canal, i després de dos salts d'aigua, el tercer funcionava com una petita central elèctrica; finalment, dinàrem a Borges Blanques.

Els membres del Centre Cultural van visitar Conesa (Conca de Barberà).

excursions culturals

Pep Vall

Osca: la força del paisatge

L'excursió de l'1 de maig fou amb destí a la província d'Osca, sobretot al seu Pirineu. La primera visita fou a la localitat de Graus, que ens agradà per la seva peculiaritat arquitectònica, el bonic paisatge que es contempla des de l'antic monestir de la penya del Muralt, i la densitat i riquesa històrica de la vila.

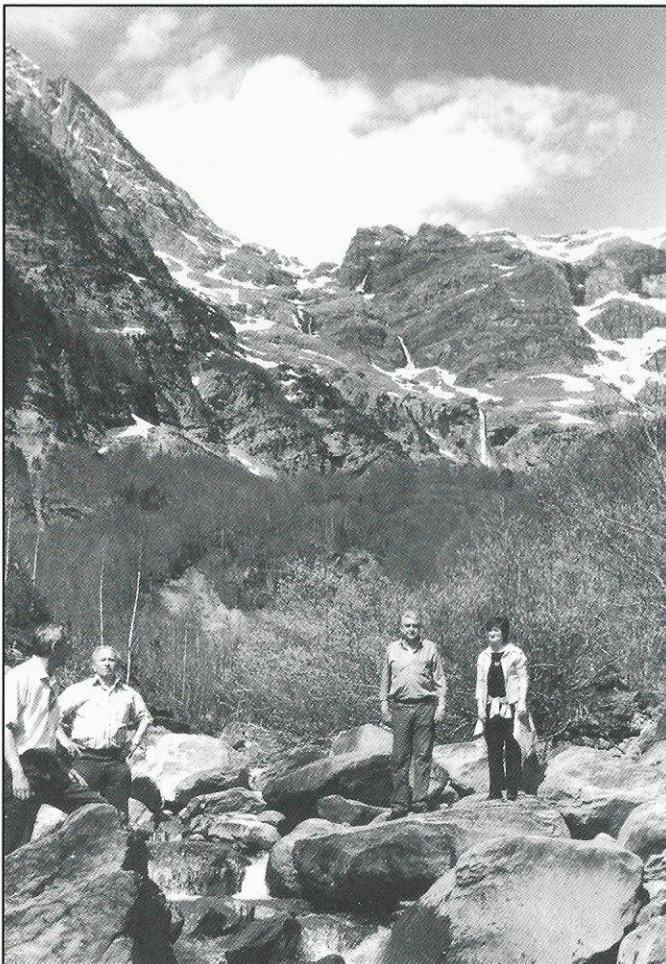
Seguírem cap a la localitat de Laborda, on s'ha creat un Museu del Joguet molt interessant, amb joguines de tot arreu, i amb un guia que explicava el seu funcionament amb una eloqüència encisadora.

Una visita ràpida a la Vall d'Ordesa ens donà l'oportunitat de veure els paisatges d'aquesta part del Pirineu, ja marcada per la sequera.

La Vall de Pineta, coneguda per molts targarins, és una petita joia paisatgística, que invita a tornar-hi amb calma.

La localitat d'Ainsa combina una cura molt especial en l'arquitectura amb un desenvolupament turístic intens, que fan l'estada molt atractiva. A Bielsa, impacta un museu amb fotografies de l'incidència de la guerra en la zona.

Tot tornant ens aturarem al faraònic Santuari de Torreciutat, de l'Opus Dei.

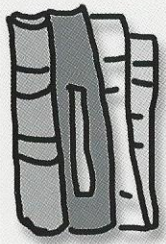
Barcelona, ciència i teatre

Com de costum, el Centre ha fet en l'última temporada una excursió a Barcelona i una de dos o tres dies a un destí de mitjà recorregut, aquesta darrera sempre al voltant de l'1 de maig.

En la sortida de Barcelona, al matí vam poder veure la renovada instal·lació del Museu de la Ciència - Caixa Fòrum, que estava recentment inaugurat. Tot i que encara s'hi haurà d'afegir coses, va causar-nos una impressió favorable.

A la tarda, el plat fort va ser la representació de *Mar i cel*, a càrrec de la companyia Dagoll Dagom, i que fa poc ha estat elegida com el millor musical de la temporada. L'obra va omplir de joia i bones vibracions els cinquanta-cinc targarins que hi assistíem.

Era tal l'interès que despertava aquest esdeveniment, que vam haver de repetir la mateixa excursió, tot i que per l'èxit de l'obra no es pogué realitzar fins al cap de sis mesos.

notícies de la biblioteca

Carme Asensio

La Biblioteca celebra el seu 11è aniversari del 22 al 26 de novembre de 2005 i, com fem cada any, hem programat un seguit d'activitats per a totes les edats i esperem que per a tots els gustos.

divendres 18 de novembre

A 2/4 de 9 del vespre:

“Fragments dels meus poemes” a càrrec de Lídia Pujol (veu) i Juan Carlos García (acordió).

Un concert-recital, embolcallat de música, que vol transmetre moments de reflexió, de fantasia, d'intimitat personal... a través de la selecció d'uns quants poemes dels diversos poemes de capçalera de la Lídia Pujol. Trobarem a través d'ella la veu de Prevert, Cernuda i Martí Pol, entre d'altres.

dimarts 22 de novembre

A les 6 de la tarda:

Hora del conte: “La Corona de Sant Nicolau”, de Pep Coll, a càrrec de la Companyia Teatre de Butxaca.

Aquesta activitat forma part dels actes programats pel 50è aniversari del Parc Nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici.

dimecres 23 de novembre

A les 6 de la tarda:

Hora del conte (a concretar)

dissabte 26 de novembre

A les 12 del migdia:

Titelles “Les aventures de la família Raton”, de Jules Verne, a càrrec de Titelles Naip.

De la mà de Titelles Naip coneixerem la història de la família Raton i gran part de les seves peripècies. Aquesta obra és l'únic conte de fades que va escriure Jules Verne i que mai ha estat traduït al català; nosaltres sí que el podrem escoltar i, així, també recordarem el centenari de la mort del genial escriptor francès.

Un dels conta-contes dels actes de celebració del 10è aniversari de la biblioteca.

**FELIÇ ANIVERSARI,
US HI ESPEREM A TOTS !!!**

L'agenda

centre cultural de Tàrrrega

diumenge 30 d'octubre

EXCURSIÓ

**a Florejacs, les Sitges,
Vilamajor i Cabanabona.**

Amb visita guiada al famós castell de Florejacs, descobriment del de les Sitges i també del poble de Vilamajor.

A les 9.00 h, al Pati.

diumenge 27 de novembre

VISITA CULTURAL

Desplaçament anual a Barcelona

- al matí, visita al barri gòtic de la ciutat comtal, amb guia professional
 - a la tarda, teatre: *Mamá, quiero ser famoso*, de La Cubana.
- Al teatre Novedades

A les 8.00 h, a l'estació d'autobusos.

INSCRIPCIONS:

Cistelleria Grau. C/ Santa Anna, 13.

PREUS:

Socis: **52 euros** · No socis: **58 euros**

dissabte 5 de novembre

SOPAR GALA

Lliurament dels premis Culturàlia

- arquitectura
- artistes
- entitats o col·lectius
- promoció cultural i ciutadana
- promoció cultural i comarcal

A les 21.30 h, al Restaurant La Granja.

INSCRIPCIONS:

Cistelleria Grau. C/ Santa Anna, 13.

Fins al 31 d'octubre.

Centre Cultural. C/ Piques, 1.

Del 25 al 28 d'octubre, de 20.00 h a 21.00 h.

Preu: 32 euros

Informació: 973 500 182 - 973 501 124 - 973 310 150

diumenge 18 de desembre

EXCURSIÓ

**a Claravalls i Santa Maria
de Montmagastrell.**

Per conèixer els pobles que engrandiren el municipi de Tàrrega.

A les 9.00 h, al Pati.

el primer diumenge de cada mes

MERCAT DE SEGELLS I MONEDES,
al vestíbul de l'Ateneu. Durant el matí.

diumenge 20 de novembre

EXCURSIÓ

**a Espluga Calva, Omellons
i la Floresta (visita al castell).**

Descobriments d'una part molt interessant de les Garrigues, especialment les pedreres.

A les 9.00 h, al Pati.

el tercer dissabte de cada mes

MERCAT D'ANTIGUITATS I DE LES ARTS,
al carrer del Carme, durant tota la tarda.

els dimecres

a les 10.30 h, programa informatiu a
RÀDIO TÀRREGA